

## Тарас Зень: «Історичне кіно – це велика відповідальність»

*Запитувала Ольга Ямборко*

ли певні недоліки, то загальна оцінка була радше позитивною. За своєю тематикою і проблематикою фільм дуже актуальний. Ворог, котрий нищив Петра Франка, зламав його долю і долю його родини, – той самий, з яким ми боремося тепер. Етичні дилеми, які стояли перед Петром Франком, тепер також актуалізовані нашим протистоянням з тією ж, за своєю природою, радянсько-російською імперією.

Знаючи певні хвороби українського кінематографу – пафос, театральність, штучність, від фільму можна було чекати гіршого. Як глядач, я повірив виконавцям головних ролей. Інша річ, переглядаючи цей фільм, я думав, а чи є В'ячеславу Довженку та Ахтему Сеїтаблаєву що грати? Цей потенціал міг розкритися повніше з кращим сценарієм. Після виходу фільму на екран з коментарів режисера Ігоря Висневського стало відомо про деякі проблеми зі сценарієм. На жаль, не було у нас прямої співпраці зі сценаристами. Ми розповідали про Петра Франка ту історію, яку знаємо. Якби була можливість долучитися до роботи над сценарієм, ми б рекомендували окремі моменти виправити. Сценарій зазнав суттєвих змін у процесі зйомок – візія самих сценаристів, продюсерів і візія режисера та, певною мірою, роль акторської імпровізації, цей текст істотно трансформували. Відтак, історія вийшла дещо пунктирною, її психологічна і філософська глибина недостатньо пропрацьовані. Тут активна робота з історичними та науковими консультантами могла б піти на користь фільму. Не беруся оцінювати, чи був на це бюджет. Кваліфікована робота в рамках такого великого проекту потребує часу та зосередження і, врешті, певного впливу на результат. Очевидно, що з людьми радилися, але зробили як змогли і на що вистачило грошей. Звідси й низка неточностей у відтворенні історичних обставин. Для мене таким ризикованим ходом у сценарії є зміщення дати арешту Петра Франка і його дня народження однією фразою наприкінці фільму в доповіді спецслужбіста. Насправді це сталося 28 червня, тобто вже після того, як розпочалася радянсько-німецька фаза Другої світової війни. Вочевидь, атмосфера у самому Львові у той час уже була тривожною – це не була ідилія, де люди вільно собі гуляли по парку і насолоджувалися теплими днями. Думаю, історична точність і в деталях, і в головному пішла б на користь фільму. Моя оцінка як фахівця достатньо стримана. Але, вважаю, те, що увага до цієї постаті приведе нових відвідувачів у наш Музей, а дехто прочитає книжку Наталії Тихолоз про Петра Франка або подивиться документальні відеоблоги з її розповіді на нашому YouTube-каналі – це добре.

Насамкінець скажу, що вдячний усім, хто долучився до цього проекту, маючи глибоку внутрішню мотивацію розповісти цю складну і драматичну історію якомога краще. Слід раціонально осмислити плюси і мінуси та в наступних проектах підсилити той потенціал, який є. Це, передусім, потенціал самого героя. Хотілося б побачити хороший біографічний серіал, який дасть змогу розвинути історію не про один день життя Петра Франка з флешбеками, а розкрити весь масштаб біографії «іншого Франка».

*– Чи творці фільму «Інший Франко» співпрацювали з пластунами, адже Петро Франко відомий як один із співзасновників Пласту?*

– Пластові історики офіційно не були консультантами фільму. Коли я почув, що знімають фільм про Петра Франка, то сконтакував із Надією Левченко, котра зіграла у фільмі Ольгу Франко, і запропонував, щоб пластуни були якось долучені. Відтак, я надіслав авторам фільму оцифроване нами відео про Петра Франка з архіву ім. Пшеничного. Здається, це було ще у 2019 році.

Під час прем'єрного показу фільму в Івано-Франківську, організатори мене запросили на прес-конференцію, як пластуна, розказати більше про історичну постать Петра Франка. Це я і зробив, не бачивши фільму до того.

*– Якої ви думки про фільм?*

– Щодо мого враження, то гра акторів у стрічці переконлива. Як звичайному глядачу мені сподобалось. На мою думку, є два великих промахи у фільмі. Перше, це те, що у сценах таборування пластунів використані сучасні однострої, а не автентичного зразка початку ХХ ст. У кількох кадрах на дівчатах нашивки таборів, що відбувалися у 2019 році. «Цивільні», можливо, цього не помітять, а от пластуни «засічуть» одразу. Творцям стрічки треба було радитися з істориками. «Інший Франко» – це все-таки історичний фільм. Тож теза про те, що у художньому кіно допустима вільна інтерпретація, не виправдовує себе. Це ж не фентезі.

Другий момент – це авіабої в небі. Графіка з літаками настільки помітна, що часом нагадує мультфільм. За останні роки в Україні потужно розвинулась школа комп'ютерної графіки. Впевнений, що ці сцени можна було зробити краще.

Загалом, добре, що стрічка вийшла. Висвітлення постаті Петра Франка давно назріло, бо більшість і не здогадувались про такого персонажа в українській історії. Проте рости є куди. Історичне кіно – це велика відповідальність. І нам цій відповідальності треба ще вчитися та вчитися.